

דף ז

'בת כהן... ניסת לאחד מן הפסולין – משלמת קרן וחומש, ומיתתה בחנק. דברי ר' מאיר. וחכמים אומרים: אחת זו ואחת זו משלמת הקרן ואינה משלמת החומש, ומיתתה בשריפה'. במסכת סנהדרין (נא; סו): משמע שנחלקו בדרשת הכתוב 'בת איש כהן כי תחל לזנות... באש תשרף' – האם בת כהן שנבעלה לפסול נתמעטה מכתוב זה, שהרי אין אני קורא בה 'כי תחל לזנות' שמחוללת ועומדת היא, וממילא דינה כשאר אשת איש שזינתה – בחנק, או אין למעט זו שכבר נתחללה. ולכאורה היא שאלה מקומית בדין כהנת שזינתה. ולפי זה אין קשר בין מחלוקת זו למחלוקתם לענין תשלום חומש, אם דינה כורה אם לאו, אעפ"י שלכולי עלמא היא חללה. אך יותר מסתבר לומר שמילפותא זו למד ר' מאיר שכיון שנתחללה כבר יצאה מקדושת כהונה והריהי כורה, ומכאן גם לענין אכילת תרומה דינה כורה, וטעם אחד לשניהם. וכן יש לדייק מדברי רש"י כאן (בד"ה ומיתתה. וע"ע בלשון רבנו גרשום להלן ה:).

'תני רב חנניה קמיה דרבא: מנין לכהן גדול שנטל משמן המשחה שעל ראשו ונתן על בני מעיו, מנין שהוא חייב...'. לכאורה דין זה נכון רק בשיטת ר' מאיר המחייב את הסך מלכים וכהנים גדולים, אך הלא הלכה כר' יהודה שפוטר? –
מכאן הוציא הרמב"ם (כלי המקדש א, י) שלא נחלקו אלא בנת ינה; האם מלכים וכהנים גדולים בכלל ואשר יתן ממנו על זר, אבל בסיכה הכל מודים שחייב, כי בה לא נאמר 'זר' אלא על בשר אדם לא ייסך. ועוד, לענין פעולת סיכה יש לחשבם כ'זר' מתחילה ועד סוף (עפ"י שפת אמת ו: ע"ש).
ובספר חדושים ובאורים (א, טו יז) צידד לחלק בין סיכת הראש לסיכת שאר הגוף, שבו האחרונה לא נחלקו ר' מאיר ור' יהודה, כי סיכה זו לעולם לא הותרה למלכים וכהנים.

'כהן שסך בשמן של תרומה – בן בתו ישראל מתעגל בו ואינו חושש'. דעת רבנו תם (בתוס' יומא עט) נראה שאף על פי שמותר לזר להתעגל בשמן זה אסור הוא באכילתו [ונסיכה אינה כשתיה מן התורה אלא מדרבנן – כן הוכיח מכאן רבנו תם], כי בעצם לא פקע שם 'תרומה' מן השמן אלא שאיסור הנאה והשתמשות לזרים בלבד הוא שהותר לאחר שהכהן סך בשמן, שכבר נתקיימה מצוותה ויעודה של התרומה, אבל איסור אכילת זרים, עדיין קיים בה. וכן באר הגרי"ז בדעת הרמב"ם.
ואולם שיטת תוס' ישנים בכתובות (ל) היא שהשמן מותר אף באכילה (עפ"י זכרון שמואל א, ט-יב (עמ' ז-ט) ובמכתבים סי' יט (עמ' תקכב). וכן פירש בשו"ת אגרות משה יו"ד רט. וע' גם ב'הדושי הגר"ח על הש"ס' יבמות סי' פד בענין סיכה כשתיה. וע"ע מנחת חינוך רפ, כד רפב; שפת אמת יומא עז. חדושי הגר"ח בענגיס ח"א ז, ג.
ולענין איסור לטמא תרומה בשמן שסך בו – ע"ש שהדבר תלוי בשיטות התוס'. וע"ע מנ"ח רעט, ט; חו"א יו"ד ריד לדף עא, ב.

עוד נחלקו הראשונים ז"ל אודות זר שסך בשמן תרומה האם נתחלל בכך והותר (כן היא דעת התוס' במנחות סט ור"ח כהן בתו"י יומא פא), או רק כהן שנשתמש בהתר יצאה התרומה לחולין אך לא בזר (כן משמע ברש"י כאן, וכ"כ בכסף משנה תרומות יא. וכ"כ המשנה-למלך שם בדעת הרמב"ם. וכ"נ דעת התו"י בכתובות ל. ע"ע קהלות יעקב יבמות מב. וצ"ע בדעת רבנו גרשום כאן. וע"ע במנחת חינוך (קח, ד) שנסתפק כי האי גוונא בשמן המשחה כשסך באיסור, האם הוא מתחלל ע"י"כ (וע"ע"ש רעט, ט).
וע"ע זכרון שמואל עמ' תקכב; אגרות משה יו"ד ח"א סד; מנחת שלמה ח"ג קמו, ז.

'וניתני נמי חוץ ממי שעבר עליו יום הכיפורים...'. ואם תאמר מה מקשה, הלא יש לומר שהתנא אינו מונה אלא סוגי העבירות שאין בהם אשם תלוי ולא במאורע שארע ופטרו מאשם-תלוי? וביותר תירץ ר' יוחנן אינו מובן שהעמיד מתני' במבעט והיה לו לומר בפשיטות שמדובר באופן שלא עבר עליו יוהכ"פ?

ונראה שהקושיא היא על מה שמנה התנא בין הכריתות 'האוכל והעושה מלאכה ביום הכפורים' ולא אמר שאינו חייב עליהם אשם תלוי, והרי ודאי כבר עליו יוהכ"פ. ותירץ ר' יוחנן שיש אופן שחייב באשם תלוי – כאשר מבעט בכפרת היום [וכן היה אפשר לתרץ כגון שאכל ועשה מלאכה בכלות היום, שלא היה שהות לכפר]. (ע"ע בערול"ג ובהדושים ובאורים א.יח. ע"ע"ש).

'אמר ריש לקיש: כי קתני היכא דאיתיה לחטאת ורחמנא פטריה, עבר עליו יום הכיפורים ליתיה לחטאת דקא כפר ליה'. אין הפירוש 'ליתיה לחטאת' שפטור מקרבן חטאת, כי ודאי חייבי חטאות ואשמות ודאים שעבר עליהם יוהכ"פ לא נפטרו מחטאת (כדתנן להלן כה), אלא הכוונה שהחטא אינו קיים, שכבר נתכפר לו בדין שמים (פשוט).

זהדר ביה רבא. ע' במובא במנחות צו.

זרמינהי יכול לא יהא יום הכפורים מכפר אלא על שנתענה בו ולא עשה בו מלאכה וקראו מקרא קודש, לא נתענה בו ועשה בו מלאכה ולא קראו מקרא קודש יכול לא יהא יום כיפורים מכפר, תלמוד לומר יום הכפורים הוא מכל מקום...'. הראשונים ז"ל (בשבועות יג) הקשו מאי קושיא, הלא יש לומר שמדובר כשעשה תשובה על שאר עבירות ולכך הוא מכפר עליהן?

ותירץ הרמב"ן שהיה משמע למקשה שהמדובר בברייתא על כפרת אותו חטא עצמו של יום הכיפורים, וכן משמע לאביי ולכך הוצרך לתרץ שהדבר שנוי במחלוקת תנאים.

עוד תרץ הרמב"ן (וכן כתב הריטב"א) שסובר המקשה, אילו לא היה יוהכ"פ מכפר אלא בתשובה, הרי הוא כקרבן חטאת ואשם, והלא האומר אין חטאת ואשם מכפרים – אינם מכפרים לו. ואם כן, מכך שאמרה הברייתא שיוהכ"פ מכפר אפילו אינו מודה בו, מוכח שאינו כקרבן וממילא אתה שומע שמכפר אף ללא תשובה.

ובספר תורת חיים (שם) הוסיף שהתשובה שאמרו חכמים שאין יוהכ"פ מכפר בלעדדיה – לא בתשובה שלפני יוהכ"פ מדובר, אלא ששב ומתודה ביום הכפורים ונוהג בו קדושת היום ואינו מבעט בו – רק אז מכפר עליו. ועל כן כל שאינו מודה בו לכבדו – אין כאן תשובה כלל (וכן משמע מלשון הרמ"א או"ח תרו"ו. וכן דעת המנחת-חינוך (חסד) ודלא כה"פה מראה' שהביא שם).

מבואר מדברי הראשונים הנ"ל שהניחו בפשטות שאדם שעשה תשובה על קצת עבירות, ובקצתן עודנו מחזיק בהן – מועילה לו התשובה עכ"פ על אותן ששב. ועל כן הקשו שיתכן להעמיד באופן זה ששב על שאר עבירות ועדין מחלל את יוהכ"פ. אמנם יתכן לומר שאת מצות התשובה כדינה לא קיים עדיין, שהרי לא שב לה' בכל לב, ויש לומר שאין מצות התשובה מתפרטת כלפי העבירות, אלא היא ענין כללי לשוב אל ה' (ע' באגרת התשובה לבעל התניא), ומכל מקום תשובתו מכפרת על מה ששב, הגם שמצות התשובה לא נתקיימה ממש, שנראה שאין תלות הכרחית בין עצם מצות התשובה לכפרתה, ע' במש"כ בשבועות יג. וע"ש עוד דברים נוספים בענינים אלו.

'... ותרוייהו סתם סיפרא הוא, קשיין אהדדי?! – אמר אביי: לא קשיא, הא רבי אליבא דרבי יהודה

הא רבי אליבא דידיה. רש"י גרס, וכן הגרסה לפנינו בשבועות (ג): **הא רבי והא רבי יהודה.** וכתב הריטב"א שם, אף על פי שסתם ספרא ר' יהודה – יש לומר תרי תנאי ואליבא דר' יהודה. אי נמי, תנא דספרא לאחר ששנה סתמא אחת כר' יהודה, סתם אחרת כרבי, וכמו שמצינו כמה סתמי משניות דלא כר' מאיר ור' עקיבא, שאין הכלל אלא על הרוב. [תירוצו הראשון אינו מיושב עם הגרסה שלפנינו שמשמע שאינו אליבא דרבי יהודה. ויש להעיר שמצינו כמה פעמים סתם ספרא דלא כרבי יהודה – ע' בתוס' בכורות מב. ד"ה אלמה; קרן-אורה זבחים פא. וע"ע במובא בזבחים ט. וע"ע במצוין בסנהדרין פו בסיכומים, סתמי משניות דלא כר"מ וכרע"ק].

רבי אומר: כל עבירות שבתורה בין עשה תשובה ובין לא עשה תשובה יום הכיפורים מכפר חוץ מפורק עול ומגלה פנים בתורה ומפר ברית בשר... רבי הולך לשיטתו במדרש (משלי ט): ... וימי הפורים לא יהיו בטלים... אמר רבי: אף יום הכיפורים אינו בטל לעולם, שנאמר והיתה זאת לכם לחקת עולם – כלומר, הבטיחה תורה שהיום יכפר אפילו לא ישמרוהו, בין יעשו תשובה בין אם ח"ו לא יעשו – יכפר (עפ"י שו"ת הרשב"א ח"א צג).

בקהלות יעקב (ח"ב טו) הקשה, לדעת רבי שיוהכ"פ מכפר על שאינן שבין, נמצא שאדם שנשמר מעוון כל השנה כמוהו כמי שעבר עבירות – וזה לא יתכן. וכתב שההפרש שביניהם הוא לענין השכר, שלוח שפרש ונמנע מעבירה יש שכר כעושה מצוה, ולשני שעבר – אין לו. ונראה לכאורה שאין צורך בכך, כי אף לרבי אין העוון מתמרק לגמרי אלא ביסורים [או במיתה, בחמורות], אך אם שב – מתמרק העוון בלעד. כן מבואר מתוך דברי התוס' בשבועות שם בד"ה בעומד. ועוד כתב בקה"י שגם לרבי אם אינו שב ביוהכ"פ הרי יש בו עוון דיומא, ועל עוון זה עצמו שנמנע מתשובה, אין יוהכ"פ מכפר לו כדברי רבא. והנחה זו צריכה תלמוד לפי הגירסה בגמרא בשבועות 'ומודה רבי בכרת דיומא' [ולא 'בעבירות דיוהכ"פ' כגרסה שבכאן] – משמע דוקא בעבירת כרת ולא בשאר עבירות הנוגעות ליום.

זמאי קושיא דילמא בהדי דקאכל נהמא חנקתיה אומצא [ומית] דלא הוה ליה שהות ביממא דלכפר ליה' – אבל בעת העבירה ממש אין היום מכפר, שהרי הוא מבעט במעשה עתה, ואינו מכפר – אפילו לרבי – אלא רגע לאחר העבירה, שכבר חדל ממעשה פשע וביעוט. ולכן, כאשר מת מיד עם העבירה – אין יוהכ"פ מכפר, שאינו מכפר אלא בעודו חי (מהר"ץ חיות שבועות, עפ"י ד הריטב"א. וכן באר בהרחבה בקהלות יעקב ח"ב טו. ע"ש).

ובספר חדושים ובאורים (כאן ה, ח) צידד גם כן בסברה זו, אלא שכתב שקשה לחדש כן מעצמנו, ועוד העיר על הנחה זו מכמה מקומות. וע"ע במה שפלפל בשו"ת דובב מישרים ח"א יא; כא ובשו"ת בית זבול ח"א כ, ה ואילך.

יש מן האחרונים שכתבו להוכיח מכאן שחיוב כרת באכילה ביום הכיפורים אינו תלוי בהנאת מעיו אלא בהנאת גרונו, שהרי משמע שנחנק מיד בבליעתו, ונתחייב כרת באותה שעה [ודחוק לומר שבאותו רגע שירד האוכל לתוך מעיו – חנקתו עצם, שכל כי האי היה צריך להשמיענו] (עפ"י שו"ת אחיעזר ח"ג סא ושו"ת דובב מישרים ח"ג פח).

ומכאן (וכן מהירושלמי בתרומות ח) הקשו על מה שחדש החתם-סופר (או"ח קכז) שאין די בהנאת גרון להתחייב באכילת יוהכ"פ. והביאו מהחת"ס בחידושו בחולין (קג) שהרגיש מכאן, וכתב שפירוש 'מעיו' – לא הקיבה אלא שיצא מגרונו לבית מקום בליעתו, ובזה אתה מוצא שחנקתו אומצא למטה מגרונו. אך מדהתוס' בחולין מבואר שאכילת מעיו' שבכ"מ משמע במקום העיכול. וע"ע אור שמח שביתת עשור ב, ד; אמרי דב להלן יד.

האחרונים חקרו לדעת רבי שיום הכיפורים מכפר גם לשאינם שבים, האם גם מיתה מכפרת ללא תשובה. ובספר מנחת חינוך העיר שאם נאמר כן, כיצד אמרו בגמרא שאם אכל אומצא ונחנק דינו בכרת, הלא נפטר מכרת על ידי המיתה [ושמא מזה הטעם הביאו בגמרא את האופן השני, שאכל בסופו של יום].
וכן המהרש"א (בשבועות יג על רד"ה ורבנן) הוכיח ממה שאמרו לרבי שאם עבר בליל יוהכ"פ ומת, דינו בכרת – הרי שאין המיתה מועילה ללא תשובה אף לרבי.
ואולם לפי מה שכתב בספר משך חכמה (שלח טו, לא), לא דברו רבי ורבנן במיתה טבעית, שזו אינה מכפרת לשאינם שבים לרבנן אף עם יוהכ"פ, אלא מדובר במי שמת מצד עונש 'כרת' – הרי נתכפר בכרת דעולם הבא (ובזה יישב קושיית התוס' שם). ואם כן י"ל שאם מת מיתה עצמו בחנקתו אומצא, לא יצא מידי כריתתו.

(ע"ב) 'הואיל ובא בו כרת במקום קרבן' – בפרשת וכו' תשגו שמדובר בה בקרבנות (רבנו גרשום).

'כאדם האומר לחבירו גירפתה הקערה וחסרתה. קסבר מגדף מברך את השם'. נראה שקערה מורה על כלי קיבול לאור הש"י דהיינו העולם בכלל [על שם שהוא עגול כקערה כדאיתא בירושלמי] והאדם בפרט, וגירוף הקערה היינו סילוק השפע העליון מהכלי (ע' לקוטי מאמרים לר"צ הכהן עמ' 205, על מאמרם ז"ל (בב"ב טו) בקש איוב להפוך קערה על פיה. וע"ע קול אליהו).

'יש מביאות קרבן ונאכל...' אחר שמנה חטאים שחייבים עליהם חטאת, התחיל לפרש קרבן חטאת שלא בא על חטא (עפ"י תוס' יום טוב. וע"ע ערוך לנר).

'מאי עבדין מיייתין תרוייהו חד קרבן ודאי וחטאת עוף ספק ומתני'. פרש"י, כל אחת מביאה עולת העוף ומתנה שאם היא פטורה – תהא לנדבה, ועוד מביאות שתיהן חטאת אחת ומתנות עליה, ונאכלת. וצריך עיון למה יפסידו כל אחת עולה, הלא גם אותה יכולות להביא אחת ולהתנות עליה כשם שמתנות בחטאת (שפת אמת).

לכאורה יש לומר שמדרבנן אין להביא בשותפות ולהתנות, אפשר משום שלא רצו חכמים לחלק אם שתיהן עומדות לפנינו אם הלכו להן, או מטעם אחר (ע' בזה ב'חדושים ובאורים' ב,א) – אלא דוקא במקום הכרח אמר ר' יוסי לעשות כן, כדי שהחטאת תיאכל.

תדע, שלפי פירוש הרמב"ם חולקים על ר' יוסי וסוברים שאין להתנות אפילו בחטאת. וע"כ שגורו חכמים להמנע מזה, וא"כ יש לנו לצמצם את מחלוקת ר' יוסי וחכמים ולומר שגם ר"י מודה בעלמא. ואכן השפ"א עצמו הולך לשיטתו שכתב להלן לתמוה על דעת הרמב"ם, צע"ג מה טעמם של חכמים החולקים על ר' יוסי. וכן תמה בזה הרש"ש. וכן תמה באבי עזרי ריש הל' מחוסרי כפרה, והביא דברי הגר"ח והגר"ז ותמה על דבריהם. וע"ע בחדושי ר' אריה לייב מאלין (ח"ב ס) ובספר ברכת מרדכי ח"א א, טו-טז. וע"ע להלן ח.

עוד בבאור לשון הגמרא – ע' הגהות ריעב"ק; ערוך לנר.

'... אבל הכא כי מתיין נשים קרבן לאישתרוי באכילת קדשים, כדתיני סיפא דההיא, רבי יוסי אומר: כל חטאת שהיא באה על חטא...' – אבל חטאת של מחוסרי כפרה אינה באה על חטא. ושאמרו 'מחוסרי כפרה' – לאו דוקא אלא כלומר מחוסרי קרבן (עפ"י שיטמ"ק להלן ח: אות ב, מהתוס').

ישנה דעה שההקדש מתחלל על המלאכה, ולפי"ז אין צריך להפריש מעות לאומנים ולחלל הקטורת על המעות, אלא מחללה על המלאכה (ע' שטמ"ק לב לד).

לפיכך אומן שהיה אצלו קטורת שלא הספיקו לחזור ולקנותה ממנו, והקדיש כל נכסיו, והקטורת בכלל – הרי זו תינתן לאומנים בשכרם כמו שעושים במותר הקטורת. וכן הדין (כדברי רב יוסף) בכל אדם שהקדיש נכסיו ויש בהם אחד מסממני הקטורת, נותנים לאומנים בשכרם.

הכמות המצטברת מדי שנה – אחת לששים או לשבעים שנה (וי"ג: אחת לע"ב שנה. עתוס'), היה בה כדי מחצית מן הכמות השנתית, 184 מנה, ואז היו מפטמים אותה לחציין.

ד. נתן בה דבש – פסלה (כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה').

א. נחלקו אחרונים אם יש בדבר חיוב מיתה אם לאו. וכן אם יצא ידי חובת הקטרה בדיעבד אם

לאו [ו'פסולה' שנקט כלומר אינה ראויה להקטרה מפני הדבש שבתוכה].

ב. איסור דבש כולל כל מיני מתיקת פרי, וכל פירות האילן בכלל (עפ"י רמב"ם איסור"מ ה,א; תוס' מעילה יב סע"ב; מחז"ו עמ' 47; שו"ת רדב"ז ח"ג תקסב). ויש אומרים אף דבש דבורים בכלל, ואדרבה

הוא עיקר הדבש שהרי הדבורים שואבות הצוף מפרחי האילנות והעשבים ומקיאות אותו

בכוורת (ע' בשו"ת הרדב"ז שם).

חיסר אחת מכל סממניה – חייב מיתה.

א. פרש"י ור"ג (וכ"מ במחזור ויטרי עמ' 46 ובאבודרהם): כשנכנס ביום הכיפורים לפני ולפנים והלא

היא קטורת פסולה, נמצאת זו ביאה ריקנית ומשום כך חייב מיתה. ויש מפרשים שחייב מיתה

על שהקטיר קטורת חסירה במקדש משום לאו ד'קטורת זרה' (ע' שטמ"ק עפ"י יומא נג; רמב"ם כלי

המקדש ב,ח. וע' חזון איש זבחים ט,כא; שפת אמת; שו"ת בית זבול ח"א כה; שבט הלוי ח"ה קונטרס המצוות

לז; חדשים ובאורים א,ג).

ב. חיסר 'מעלה עשן' – חייב מיתה (יומא נג). יש אומרים: דוקא ביום הכיפורים, וי"א אף בכל ימות

השנה (עתוס'; רמב"ם ב,ח ומשל"מ; וכ"מ במחז"ו עמ' 46), וכתב שהוא הדין אם חיסר יין או בורית];

טור או"ח קלג ובב"י; באר שבע. וע"ע באריכות בשו"ת בית זבול ח"א כה; תורת הקודש ח"א מט-נג; חונן דעה

יומא נג).

דף ז

י. א. שמן המשחה הניתן על ראשו של כהן גדול למשחו, ונתן ממנו על בני מעיו – מה דינו? ומה הדין כיוצא

בזה בשמן של תרומה שסך בו כהן את גופו, ובא ישראל להתעגל בו?

ב. המבעט בכפרת הקרבן או בכפרת יום הכיפורים – האם מתכפר בהם?

ג. ה'מגדף' האמור בתורה בפרשת קרבן חטאת בסדר שלה, מהו?

ד. המברך את השם – מה דינו במזיד ובשוגג?

א. כהן גדול שנטל משמן המשחה שעל ראשו ונתן על בני מעיו – חייב (על בשר אדם לא ייסך. וגילה

הכתוב שאעפ"י שהשמן עליו לא נתחלל אלא עומד בקדושתו – כי נזר שמן משחת אלקיו עליו [י"מ שכל

עוד לא נתנגב אינו בגדר 'נעשה מצותו' ולכך מועלים בו. וי"מ שגזרת הכתוב היא שאעפ"י שנעשית מצותו מועלים. עתוס'

כאן וביומא ס.]. וע' מש"ח (תשא ל,לב) שפרש בזה הכתוב 'קדש הוא קדש יהיה לכם' – גם בשעה שהוא לכם, בקדושתו קא').

המנחת-חינוך (קה, ד) כתב להסתפק שמא גזרת הכתוב היא בכהן גדול, אבל במלך ובמשוה מלחמה שסכו בשמן שעליהם – פטורים. וכן כתב להסתפק בשמן המשחה שנמשח באיסור, האם הוא מתחלל.

ואין הדין כן בכהן שסך בשמן תרומה, לפיכך בן בתו ישראל (אפילו גדול. רש"י) מתעגל בו ואינו חושש, שכבר נעשה חולין (ומתו בו כי יחללהו).
נחלקו ראשונים לענין שתיית אותו שמן לזר.
עוד נחלקו אודות זר שסך שמן תרומה באיסור, האם נתחלל השמן והותר אם לאו.

ב. המבעט בכפרת הקרבן – בין שאמר לא ייקרב בין שאמר ייקרב ולא יכפר – אינו מכפר עליו (יקריב אתו לרצנו. בתחילה רבא חלק באופן האחרון, ולבסוף חזר בו עפ"י הברייתא).
כתב החזו"א (יומא) שאין חילוק בין חטאת לעולה. ויש מי שכתב שהדבר שנוי במחלוקת התלמודים (ע' תקנת השבין לר"צ הכהן יד, עמ' 123).
המבעט בכפרת יוהכ"פ; לאביי, תלוי הדבר במחלוקת רבי וחכמים האם יום הכיפורים מכפר לשאינם שבים. וכן נחלקו בדבר רבי יוחנן וריש לקיש.
ואמר רבא: אפילו לדעת רבי שמכפר אף לשאינם שבים, על עבירות של יוהכ"פ עצמו – אינו מכפר, אבל מכפר על שאר עבירות אעפ"י שעשה בו מלאכה ואכל ושתה ולא קראו מקרא קדש.
א. כתבו התוס' שהלכה כחכמים ורבי יוחנן, שאינו מכפר אלא לשבים (וכ"מ ברמב"ם שגגות ג, י וברמ"א או"ח תרו, ו). לפיכך אם נתחייב באשם תלוי ועבר עליו יום הכפורים והוא מבעט בו – הרי זה לא נתכפר לו וכשיחזור בתשובה לאחר מכן חייב להביא כל אשם תלוי. וכן הביא חטאתו או אשמו והוא אומר או מחשב בלבו שאינם מכפרים – אעפ"י שקרבו כמצוותם לא נתכפר לו, וכשיחזור בתשובה מבעיטתו צריך להביא חטאתו ואשמו (עפ"י רמב"ם שם).
ב. המבעט הוא זה שאינו מאמין בכפרת הקרבן / היום (רמב"ם שגגות ג, י).
ונראה שבכלל 'מבעט' אף המאמין בכפרתו אלא שאינו רוצה להתכפר בחטא מסוים (חדושים ובאורים א, יח).

משמע בגמרא שהמפריש קרבן וביעט [בזדון] בכפרתו, וחזר בו – שוב אינו מתכפר בו, הואיל ונדחה יידחה. אבל כגון זה ביום הכפורים שביעט בו ביום בכפרתו – ודאי מתכפר ביוהכ"פ אחר.
א. דיחוי זה בקרבן אינו אלא לדעת רבי יוחנן שבעלי חיים נדחים, אבל להלכה פסק הרמב"ם (שגגות ג, ה, כרב) שאינם נדחים, ועל כן אפילו המיר דתו ושב – מתכפר באותו קרבן (עפ"י לקוטי הלכות. וע"ע בזבחים יב ולהלן כו).
ב. בספר ברכת מרדכי (ח"א א, יג) יצא לחדש שהמבעט בכפרת הקרבן, הגם שאינו מתכפר בקרבן לא נפסל הקרבן מהבאה, ואינו דומה לדין מומר שנדחה הקרבן מהבאה לגמרי.

ג. ה'מגדף' האמור בתורה שדינו בכרת, והנפש אשר תעשה ביד רמה מן האורח ומן הגר, את ה' הוא מגדף, ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמה – לדעת רבי עקיבא (וכן נשנה בברייתא בלשון 'חכמים'), זהו מברך את השם. ולחכמים (וכר' אלעזר בן עזריה דברייתא) – עובד ע"ז
פרש"י ור"ג: כגון מזמר ומשורר לה. והתוס' מפרשים עובד ממש, אבל משורר ומזמר אינו חייב כרת.

ד. המברך את השם – במזיד דינו בכרת (אם מן הכתוב במפורש בפרשת המגדף – לרע"ק, אם מגזרה שוה 'חטאו ישא' – 'ונשא חטאו' מפסח, לחכמים), ובהתראה – בסקילה.
 בשוגג – לרע"ק מביא קרבן, ואעפ"י שאין בו מעשה ממש (הואיל ובא בו כרת במקום קרבן). ולחכמים – פטור לפי שאין בו מעשה.
 הרמב"ם פסק לפטור. ואין הדבר ברור לדינא (ע' לקוטי הלכות ב'עין משפט').

יא. אלו יולדות מביאות קרבן ונאכל, אלו מביאות קרבן ואינו נאכל, ואלו שאינן מביאות?

המפלת צורת אדם, או שפיר מרוקם, או שליה או 'סנדל' (– ולד שנפחתה צורתו), וכן היוצא מחותך – מביאה קרבן יולדת ונאכל (החטאת).
 הפילה כמין בהמה חיה ועוף; רבי מאיר מחייב וחכמים אומרים עד שיהא בו מצורת אדם (ונחלקו הדעות מה נכלל בהגדרה זו – ע' נדה כג: רמב"ם איסורי ביאה י, ט; מגיד משנה שם).
 שפחה כנענית שהפילה – דינה כישראלית (אשה). ועבד ושפחה הוקשו לנשים למצוות).
 אלו מביאות קרבן ואינו נאכל; ספק אם הפילה ולד ממש או מין פטור. וכן שתי נשים שאחת הפילה מין חיוב ואחת מין פטור, ונתערבו. אמר רבי יוסי: אם שתיהן לפנינו, יביאו שתיהן חטאת ויתנו עליה שתעלה לחובת היולדת, ותאכל.

א. יש אומרים שר' יוסי בא לפרש דברי תנא קמא ואין כאן מחלוקת (שיטמ"ק, מהרא"ש; וכ"כ התוס' כב: ד"ה אס). ואולם הרמב"ם (והרע"ב) מפרש שנחלקו בדבר, ומשמע שפסק כתנא קמא שאין מביאות חטאת אחת בהתנאה.

ב. חטאת העוף הבאה על הספק – חובה ולא רשות (חזו"א נגעים יג, ח).

אלו שפטורות מקרבן – המפלת שפיר מלא מים, מלא דם, מלא גנינים; המפלת כמין דגים וחגבים שקצים ורמשים; המפלת יום ארבעים או קודם לכן; ויוצא דרך דופן (אשה כי תזריע וילדה – עד שתלד ממקום שמזרעת). רבי שמעון מחייב ביוצא דופן (ואם נקבה תלד – ריבה).

דפים ז – ח

יב. מה דין המקרים הבאים לענין חיובי קרבן?

- א. המפלת בתוך ימי טהרה שלאחר הלידה, או לאחר מלאת ימי טהרה, או בלילה שבינתיים.
- ב. זב שראה זיבה נוספת ביום השביעי של שבעה נקיים, או כשראה לאחר שבעה.
- ג. האשה שיש עליה כמה ספק-לידות או ספק-זיבות.
- ד. האשה שיש עליה כמה לידות או זיבות ודאיות.
- ה. האשה שיש עליה לידה / זיבה ודאית (או כמה), עם כמה ספיקות.

א. המפלת בתוך ימי טהרה, כלומר תוך שמונים יום ללידת נקבה – אינה מביאה קרבן נוסף אלא נפטרת בקרבן-יולדת אחד לשתי הלידות.
 הפילה ביום שמונים-ואחד, אפילו היתה אותו יום שבת שאינה ראויה להבאת קרבנותיה בו ביום – חייבת קרבן נוסף.

הפילה לאור שמונים ואחד; בית שמאי פוטרים מן הקרבן מפני שלא יצאת לשעה הראויה לשום קרבן, ובית הלל מחייבים שהרי כלו ימי טהרה ומעתה היא מונה ימי טומאה וימי טהרה אחרים. ועוד, שהלילה